

HISPÁNSKÉ KOMUNITY V USA

Španělština a její mluvčí

Hispanic ‘Hispánci’: oficiálně užívaný termín.

- *Spanish* ~ Mexičan ~ jakýkoliv rodilý hispanofonní mluvčí, despektivní podtón.
- zlepšila se pozice Hispánců a ve společnosti, jejich prestiž a vzrostla jejich politická důležitost => potřebný termín zvolený samotnou komunitou k autodesignaci. Pomalu vytlačuje termín *Latino*. Součástí oficiální strategie administrativy USA je nahradit rasově motivované termíny jinými, nejlépe etnicky podmíněnými (‘Black American’ => ‘Afroamerican’).
- Hispánci se identifikují jako mluvčí španělštiny => lze se vyhnout rasovým kritériím a vyměnit je za lingvistické. *Hispanic* = ‘hispanofonního původu’.

Geografické rozšíření Hispánců v USA je dost nerovnoměrné.

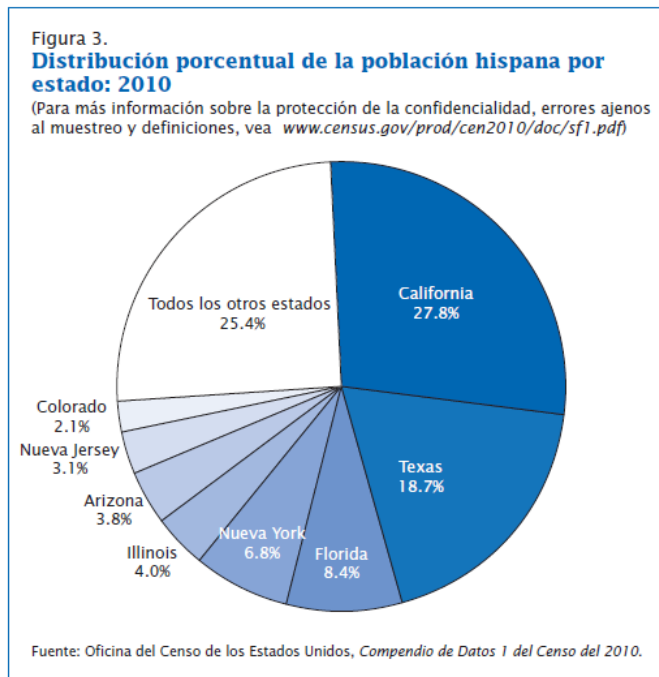

Tabla 4.
Primeros cinco estados con una población de grupos de origen hispano o latino específico con un millón de personas o más en los Estados Unidos: 2010

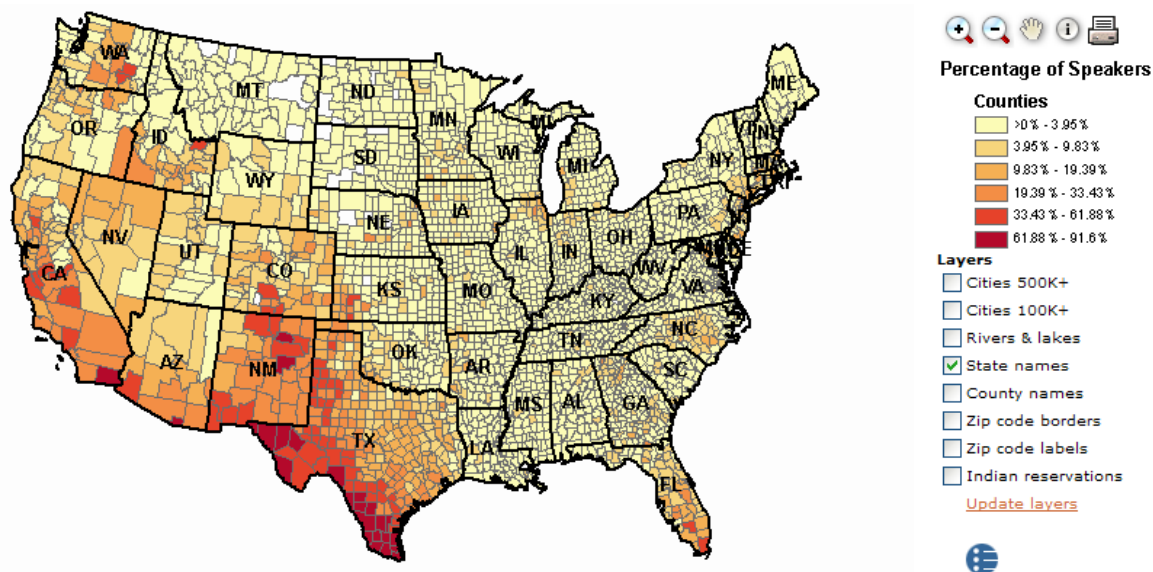
(Para información sobre la protección de la confidencialidad, errores ajenos al muestreo y definiciones, vea www.census.gov/prod/cen2010/doc/sf1.pdf)

Origen	Total	Clasificación				
		Primero	Segundo	Tercero	Cuarto	Quinto
MEXICANO						
Área	Estados Unidos	California	Texas	Arizona	Illinois	Colorado
Población	31,798,258	11,423,146	7,951,193	1,657,668	1,602,403	757,181
PUERTORRIQUEÑO						
Área	Estados Unidos	Nueva York	Florida	Nueva Jersey	Pennsylvania	Massachusetts
Población	4,623,716	1,070,558	847,550	434,092	366,082	266,125
CUBANO						
Área	Estados Unidos	Florida	California	Nueva Jersey	Nueva York	Texas
Población	1,785,547	1,213,438	88,607	83,362	70,803	46,541
DOMINICANO						
Área	Estados Unidos	Nueva York	Nueva Jersey	Florida	Massachusetts	Pennsylvania
Población	1,414,703	674,787	197,922	172,451	103,292	62,348
GUATEMALTECO						
Área	Estados Unidos	California	Florida	Nueva York	Texas	Nueva Jersey
Población	1,044,209	332,737	83,862	73,806	66,244	48,869
SALVADOREÑO						
Área	Estados Unidos	California	Texas	Nueva York	Virginia	Maryland
Población	1,648,968	573,956	222,599	152,130	123,800	123,789
OTRO HISPANO¹						
Área	Estados Unidos	California	Florida	Texas	Nueva York	Nueva Jersey
Población	8,162,193	1,393,873	1,221,623	1,030,415	917,550	516,652

¹ Esta categoría incluye todos los grupos hispanos restantes con un tamaño poblacional menor de 1 millón de personas.

Fuente: Oficina del Censo de los Estados Unidos, *Compendio de Datos 1 del Censo del 2010*.

K dispozici také zde: <http://arcgis.mla.org/mla/default.aspx>:

Užití španělštiny

- španělština se přestává používat obvykle po dvou generacích (“ustupuje”), zároveň však počet španělsky mluvících neustále narůstá, především díky mexickým přistěhovalcům (“postupuje vpřed”)
- být Hispánc \neq být hispanofonní => Hipánci jsou osoby hispanofonního původu (a to ještě neznamená, že španělštinu ovládají), ale termín je identitární a slouží jako prostředek k vymezení se vůči “anglos”
- španělština: používána v soukromí, v neformálních situacích, v mluveném diskurzu; ačkoliv v poslední době je čím dál více slyšet a vidět na veřejnosti (rádio, televize, vývěsní štíty a tabule, veřejné nápisy, zákaznické linky ve španělštině, dokonce i některé oficiální dokumenty (Statistický úřad).

Diglosie: angličtina pro užití na veřejnosti a v psaném projevu, španělština pro použití v soukromí a v mluveném projevu => není možné považovat USA za španělsky mluvící zemi, kde 50 miliónů Hispánců používá španělštinu v soukromí.

HISTORIE HISPÁNSKÝCH KOMUNIT V USA

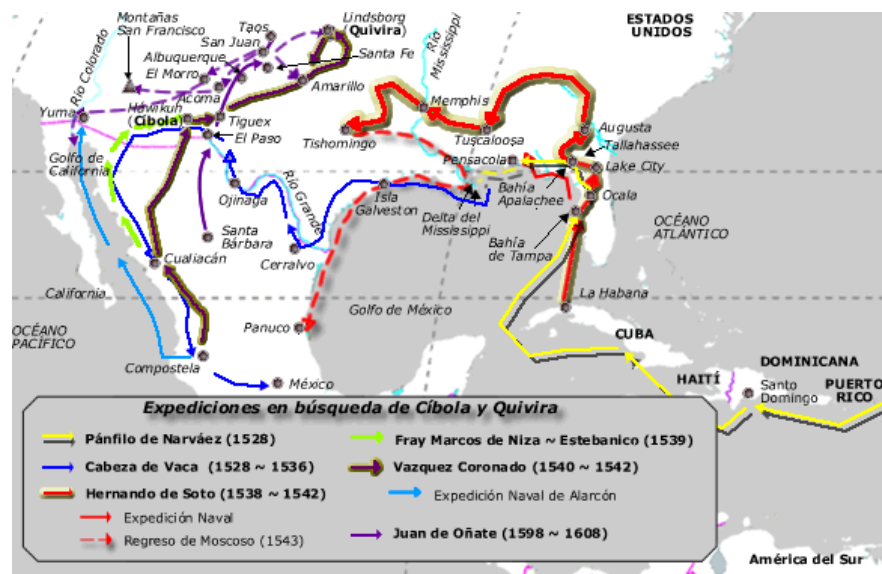
1528: expedice pod vedením Álvara Núñeze Cabeza de Vaca s počátkem na Floridě, konec v r. 1536 v Culiacánu v Mexiku

[Expedice Pánfila de Narváez, která měla za úkol prozkoumat pobřeží Floridy, vyplula z Tampy, ztroskotala a přežili jen Cabeza de Vaca, černochem jménem Esteban a další dva Španělé]

16.-17. století

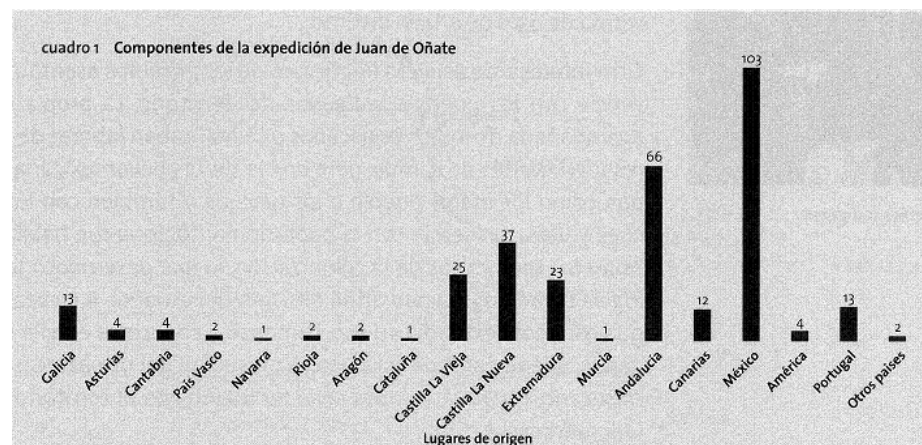
1597: začátek expedice Juana de Oñate; “symbolická” přítomnost španělštiny.

- komunikace s indiány: posunky, gesta, kresby, apod. (Esteban – “šaman” výpravy)

- Konec 16. a poč. 17.st.: zakládání malých osad a rančů na území dnešního Nového Mexika, centrum oblasti - Santa Fe, založeno 1607-1610

- První osada: Colonia de San Juan, zal. v r. 1598 Juanem de Oñate; v průběhu 17. st. přibližně 2000 obyvatel
- Členové výpravy Juana de Oñate: Mexičani 2. generace a Španělé z různých oblastí

18. století

1680: povstání indiánů pueblo a vyhnání Španělů; návrat kolonistů v r. 1692

1706: založení San Francisco de Alburquerque (dnes Albuquerque); složení kolonistů bylo pravděpodobně podobné (možná i ti stejní lidé)

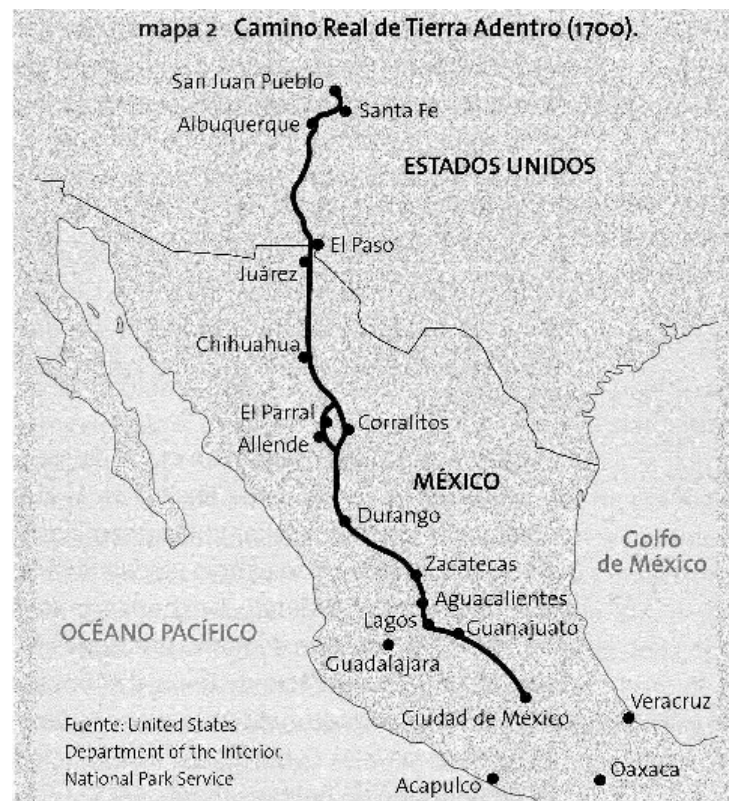
Zakládání nových osad: 3 500 obyvatel v r. 1750 => 42 000 v r. 1822.

Obchodní cesty, Santa Fe jako jejich křižovatka; nejstarší z nich: Camino Viejo de Tierra Adentro, od dob J. de Oñate (México-Santa Fe)

Španělština a indiánské jazyky:

- rivalita; ale indiáni pueblo, Apači i Navahové přijali výpůjčky ze španělštiny
- Indiánské jazyky pocházely z různých jazykových rodin => možná, že španělština sloužila indiánům mezi 17.-18. st. jako *lingua franca*

Toponyma (Sierra Blanca, Santa Rita, Las Cruces, Hondo, Carrizo...)

Jih Texasu:

- během 18.st. osídlován především Španěly a Mexičany
- rodinné ranche
- misie
- toponyma: Agua Dulce, Cuevitas, Dolores, El Sauz, Peñascal, San Diego,...

Hranice mezi Texasem a Luisianou: mexica osídlení => *adaeseños* či *adesanos*, (podle osady Los Adaes)

Luisiana: centrum ve farnosti San Bernardo, na východ od Nueva Orleans.

- kolonizováno rodinami původem z Kanárských ostrovů (1762-1797) => *isleños*
- izolace => zachování mnohých rysů původního dialektu

- ztracené varianty luisianské španělštiny: další farnosti z vnitrozemí Luisiany => *brulis* či *brules*, původem z oblastí, ve kterých se pravidelně vypalovala vegetace (*terres bruléas*);
- další ztracené varianty: španělština v Kalifornii a na Floridě

Odhaduje se, že v 18. st. měl jih dnešních USA cca. 100 000 obyvatel (i když ne všichni osadníci Fuseli mít španělštinu jako rodný jazyk)

Ze sociální perspektivy:

- *etnický parametr:* Španělé a *Criollos* (monolingvní ve španělštině) vs. míšenci (znalost i indiánských jazyků); indiáni (omezené znalosti španělštiny, pokud ji vůbec ovládali)
- *ekonomický parametr:* “bohatí” vs. “chudí”, především v Nuevo México. “bohatí” => hispánského původu ~ světlá pleť;

19. století

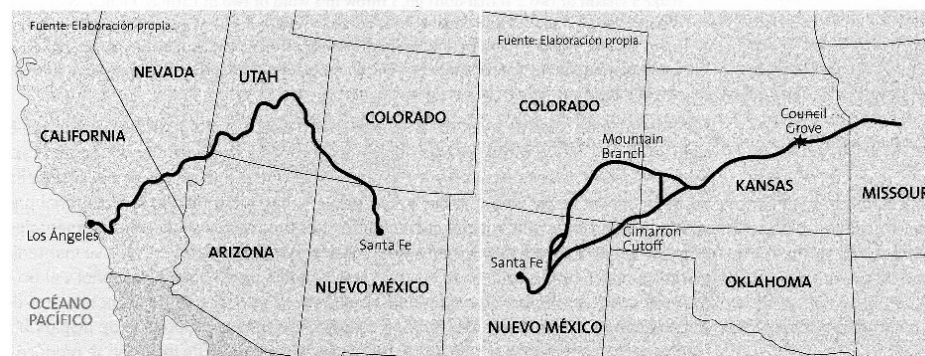
- nezávislost Mexika a podpis Dohody z Guadalupe Hidalgo mezi Mexikem a USA => příliv hispanofonního obyvatelstva z Mexika
- stavba železnice na Floridě: dělníci z Kuby a ze Španělska (jazykové stopy ještě v půlce 20. st.: sykavky, yeísmo)
- Repúblika de Texas (1836-1845): španělština jako hlavní dorozumivací jazyk
- další obchodní cesty: => consolidase španělštiny jako hlavního dorozumivacího jazyka na západě
- zavedení knihtisku Texas (1812), California (1834) y Nuevo México (1834)

1848: postoupení jihu západu celé oblasti ve prospěch USA => nová expanze hispanofonního obyvatelstva (60 000), pacificase indiánů, podpora kolonizace.

- konsolidace tří základních typů Hispánců: místní, imigranti (většinou Mexičané) a exulanti.
- příchod anglofonní populace, z vojenských a obchodních důvodů

- 1859: Zlatá horečka

mapa 3 Camino Viejo Español (1830) y Camino de Santa Fe (1821).

1912: Nuevo México a Arizona se staly státy Unie => úřady, školství i církve podřývaly tradiční veřejnou přítomnost španělštiny, až ji potlačily na minimum (vrcholem bylo v r. 1969 oficiální zrušení výuky ve španělštině na školách).

Na druhé straně, v posledních 30 letech dochází k opětovné rehispanizaci, především na mexickém základě

VARIANTY ŠPANĚLŠTINY A JEJICH ROZŠÍŘENÍ NA ÚZEMÍ USA

Jejich aktuální geografické a sociální rozšíření: od 2. poloviny 19. st.

Mexická španělština

Tradičně má společensko-kulturní profil z nižších a nebo nižších středních společenských tříd; vnímána a hodnocena negativně, jako málo prestižní varianta, což má negativní vliv na celkové vnímání mexické španělštiny v rámci USA

cuadro 1 Patrones de inmigración y empleo de la población de origen mexicano

Periodo	Empleo	Población
1848-1900	Agricultura	Pequeñas poblaciones nativas mexicanas
	Ranchos	Pequeña inmigración mexicana
	Ferrocarril	Gran expansión anglo hacia el oeste
	Minería	Gran expansión anglo hacia el oeste
1900-1940	Agricultura	Inmigración mexicana masiva
	Ranchos	Inmigración mexicana masiva
	Ferrocarril	Deportaciones
	Minería	
	Servicios	
1940-1980	Obreros	Inmigración laboral - Temporeros
	Servicios	Inmigración mexicana regularizada
	Trabajadores	Inmigración de indocumentados
	Agricultura	Temporeros - Deportaciones continuas

Fuente: Traducción y adaptación de Sánchez (1994: 13).

Kubánská španělština

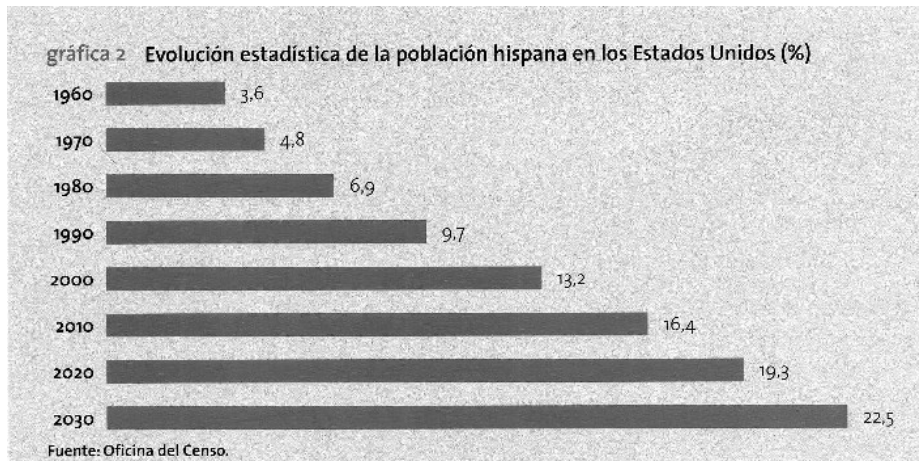
- od 19. st. (stavba železnic, tabákový průmysl, apodc.)
- kolem r. 1870 bylo v USA asi 12 000 Kubánců, polovina z nich v Nueva York a v Nueva Orleans
- během vlády F. Castra došlo ke čtyřem hlavním emigračním vlnám:
 - 1959-1962: městské vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo
 - “lety svobody” (‘vuelos de la libertad’): dělníci a lidé různých povolání a z různých společenských vrstev
 - “marielitos”: většinou dělníci, drobní řemeslníci a lidé z nižších středních a z nižších vrstev
 - “plavci na vorech” (‘balseros’): většinou mladí muži z nižších vrstev, dělníci

Portorická španělština:

Masivní emigrace v letech 1917 až 1948; převážně do Nueva York; dnes se jejich počet odhaduje na 1 500 000

Factory, které ovlivňují slabost kontaktů mezi hispánskými komunitami:

- příchod nových imigrantů na různá místa, tj. oslabení koncentrace Hispánců stejného původu na stejných místech
- vliv sdělovacích prostředků schopných zprostředkovat kontakt mezi různými regionálními normami
- snadná doprava v rámci USA
- snadná mezinárodní doprava, která umožňuje emigrantům a jejich rodinám udržovat kontakt s příbuznými a přáteli v zemích původu
- rychlé a levné způsoby moderní komunikace (mobily a internet)

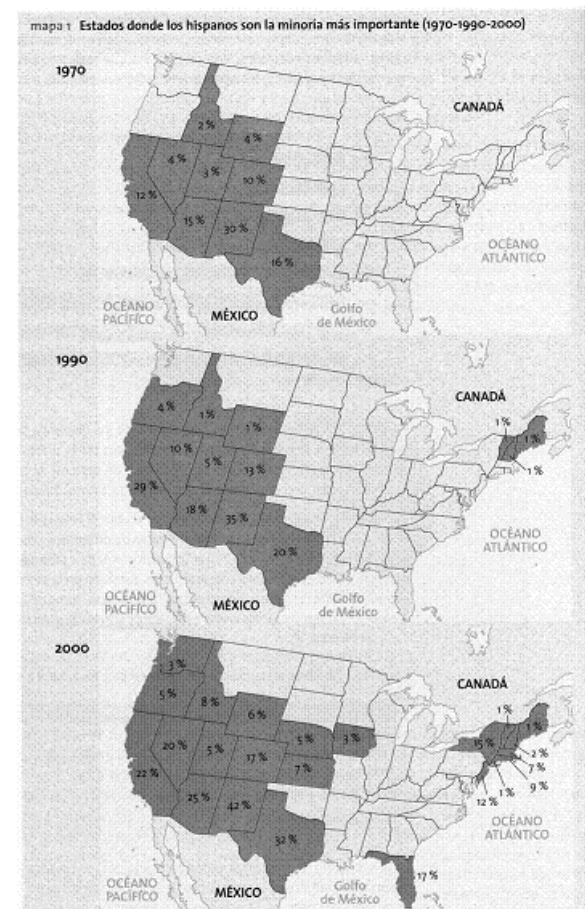

- Kvalitativní rysy ~ *identitární znaky* => znalost (alespoň částečná) španělštiny je to jediné, co má hispánská komunita v USA společné (ani rasa, náboženství...)
- Autoidentifikace se zemí původu => posiluje identitární znaky; včetně jazykových specifik

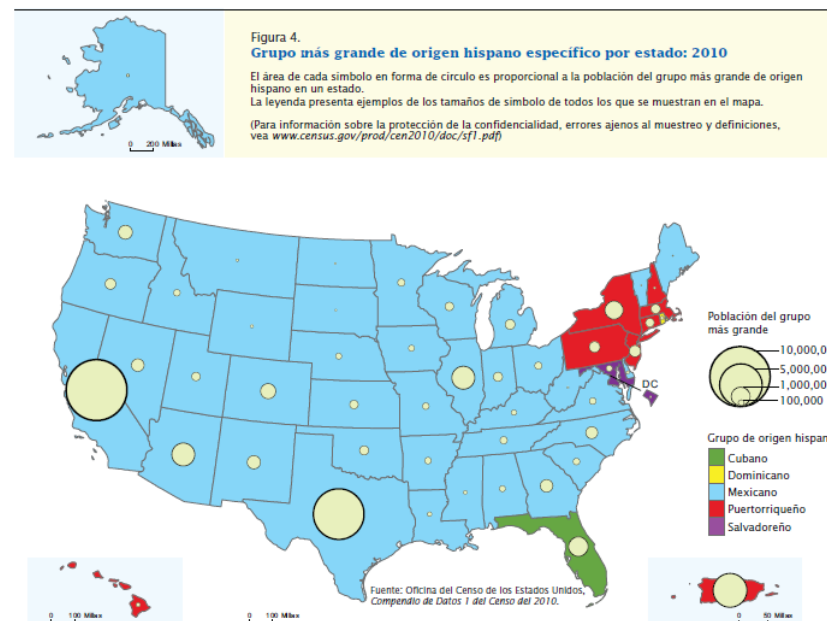
cuadro 2 Términos preferidos por los hispanos para describirse a sí mismos

	Total hispanos	Generación 1	Generación 2	Generación 3
Pais de origen	54%	68%	38%	21%
'Latino'/Hispano	24%	24%	34%	20%
Americano	21%	6%	35%	57%
Ninguno de los anteriores	1%	1%	1%	1%

Fuente: Pew Hispanic Center (2002)

Rozšíření variant španělštiny na území EE.UU.

Sociolingüísticas factores přítomné ve variantách španělštiny v USA

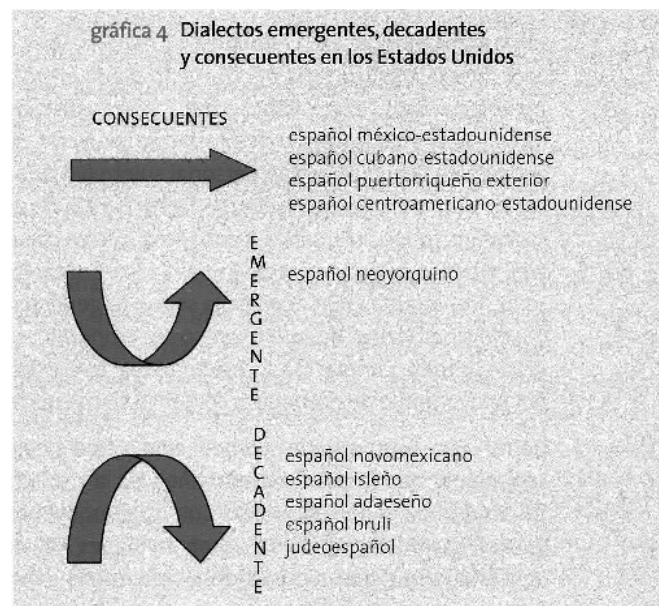
- Geolingüísticas variantes: vždy zahrnují i varianty sociolingüísticas a stylistické
- Geolingüísticas variantes španělštiny v USA vždy obsahují i dvě sociálně podmíněné varianty: vysokou (prestížní) a nízkou (bez prestiže v rámci dané regionální varianty)
- Venkovské varianty (a obecně varianty implikující nízký stupeň vzdělání) jsou i nadále v rámci konkrétních komunit vnímány stejně jako v zemi původu
- *Reinterpretace* určitých jazykových rysů obvyklých v rámci urč. komunity a dojmu, který vzbuzují => některé skupiny nakonec dávají větší důraz na distinktivní rysy, které jednotlivé dialekty odlišují, místo aby se soustředily na to, co mají jednotlivé dialekty společného

Příklady:

- vokalizace /r/ na [i] u Dominikánců; v zemi původu venkovský rys, ale někteří mladí si ho vědomě pěstují jako znak identity a soudržnosti v rámci skupiny
- mladí Salvádorci: používání os. zájm. *vos* jako znaku etnické solidarity, zvláště v konverzaci s jinými Salvádorci
- také rysy etnické solidarity v rámci skupiny (např. mladí Kubánci z Miami záměrně používají slovní zásobu z venkova jako znak solidarity)
- mladí chicanos: užívání *pachuco* nebo *caló chicano*; *pachuco* vzniklo ve 20. letech 20. století, spojeno s postavou Mexičana, který přestal být Mexičanem, ale není ani Američanem

Dialekty zanikající a dialekty vznikající

- *překrývání dialektů*: přítomnost několika dialektů španělštiny na stejném území a v kontaktu s angličtinou => následky: mizení *zanikajících dialektů* a zrození *vznikajících dialektů*.
- *zanikající dialekt*: dialekt, který ve velkém měřítku ztrácí mluvčí, je omezován v situacích užití a obvyklých kontextech, ve kterých se dříve používal (historické dialekty španělštiny v USA, sefardí)
- *vznikající dialekt*: varianta, která přebírá rysy, které jí nejsou vlastní pod vlivem externích faktorů => akomodace, a to buď interdialektální mezi dvěma dialekty v kontaktu, nebo jednostranná v případě, kdy minoritní varianta přejímá rysy z varianty majoritní
- Nueva York: jasná převaha Portoričanů, ke kterým se přidávají další hispánské skupiny jiného původu => vzájemný kontakt má za následek, že vzniká specifická „newyorská španělština“ jako nivelace všech dialektů v kontaktu
- *přetrvávající dialekty*: varianty, které jsou pokračováním variant z jiných oblastí a úspěšně se adaptovaly na prostředí v USA
- faktory: překrývání dialektů, frekvence kontaktů mezi mluvčími různých variant španělštiny, příp. v rámci jedné jediné, společenské pozice hisoánských skupin v rámci společnosti v USA, kontakt s angličtinou

Přítomnost angličtiny v hispánských dialektech

- čisté výpůjčky (*tiene el pelo straight* ‘liso’)
- hybridní kreace (*calendador* ‘calendario’)
- kalky (*fuerza policia* ‘police force’)
- sémantické extenze (*qué tiempo es* ‘qué hora es’)
- gramatické kalky (*¿qué es tu nombre?* ‘¿cómo te llamas?’; *¿cómo te gustó?* ‘¿te gustó?’)
- code-switching (*tell me qué es lo mejor para todos* ‘dime’; *why make Carol sentarse atrás pa que everybody has to move pa que se salga?*)
- *espanglish*
- vzniká v rámci etnické skupiny, která do jisté míry úplně asimilaci v rámci kontaktu s majoritou
- ale přesto patří do španělštiny („vypadá povědomě“)

Bibliografie

- ALVAR, Manuel (2003): “El español de los Estados Unidos: diacronía y sincronía”, en GARCÍA MOUTON, Pilar (ed.), *El Español de América 1992*, Anejos de la *Revista de Filología Española*, 93, págs. 215-236.
[Tb. en Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, 2006, en: <http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/el-espaol-de-los-estados-unidos-diacrona-y-sincrona-0/html/>]
- CRiado, María Jesús (2002): *¿Perdurará lo “hispano” en USA? Documento de trabajo*. Madrid, Real Instituto Elcano.
- CRiado, María Jesús (2003): *La lengua española en Estados Unidos: luces y sombras. Documento de trabajo*. Madrid, Real Instituto Elcano.
- GARRIDO, Joaquín (2001): “Política lingüística del español en Estados Unidos”, *Círculo de Lingüística Aplicada a la Comunicación*, 1, en: <http://www.ucm.es/info/circulo/nol/garrido.pdf>.
- GARRIDO, Joaquín (2008): “El español en los Estados Unidos”, en PALACIOS, Azucena (coord.), *El español de América*, Barcelona, Ariel, págs. 17-32.
- LIPSKI, John M. (1996): “Los dialectos vestigiales del español en los Estados Unidos: estado de la cuestión”, *Signo y seña*, 6, págs. 459-468.
- LIPSKI, John M. (2003): “La lengua española en los Estados Unidos: avanza a la vez que retrocede”, *Revista Española de Lingüística*, 33, 2, págs. 231-260.
- MORALES, Amparo (1999): “Tendencias de la lengua español en Estados Unidos”, *El español en el mundo. Anuario del Instituto Cervantes*, vol. 2. En: http://cvc.cervantes.es/lengua/anuario/anuario_99/default.htm.
- MORENO FERNÁNDEZ, Francisco (2008a): “Caracterización del español patrimonial”, en LÓPEZ MORALES, Humberto (coord.), *Enciclopedia del español en los Estados Unidos*, Madrid, Santillana/Instituto Cervantes, págs. 179-199.
- MORENO FERNÁNDEZ, Francisco (2008b): “Dialectología hispánica de los Estados Unidos”, en LÓPEZ MORALES, Humberto (coord.), *Enciclopedia del español en los Estados Unidos*, Madrid, Santillana/Instituto Cervantes, págs. 200-221.
- SILVA-CORVALÁN, Carmen (2000): “La situación del español en Estados Unidos”, *El español en el mundo. Anuario del Instituto Cervantes*, vol. 3. En: http://cvc.cervantes.es/lengua/anuario/anuario_00/default.htm.